

ÜÇÜNCÜ YOL POLİTİKALARINDA YENİ KAMU YÖNETİMİNİN İZLERİ

Demokan DEMİREL*

Alınış Tarihi: 28 Ağustos 2014

Kabul Tarihi: 30 Aralık 2014

Öz: Üçüncü yol sağ ve sol politikalar arasında bir denge kurmayı amaçlamaktadır. Klâsik devletçi sol politikaları liberal sağın tezlerini dikkate alarak reddetmektedir. Üçüncü yolun temel ilkeleri piyasa ekonomisine vurgu, demokratikleşme, güçlü bir sivil toplum, sosyal yatırım devleti, yerel yönetimlere yetki devri şeklinde sıralanmaktadır. Üçüncü yol yeni kamu yönetiminin devleti küçültme felsefesinden hareket etmektedir. Böylece kamu yönetiminde sözleşmecilik uygulamaları yaygınlaştırılmıştır. Hizmeti üreten-sunan ayrımı benimsenmiştir. Eğitim ve sağlık alanında yarı piyasa tarzı tedbirler alınmıştır. Özelleştirme politikaları kamuda verimsizliğin önlenmesini amaçlamıştır. Yerelleşme uygulamalarıyla merkezi yönetimin stratejik kapasitesi güçlendirilmiştir. Sosyal güvenlik tedbirleriyle sosyal güvenlik ağı daraltılmıştır ve bireyler daha çok çalışma yaşamına yönlendirilmiştir. Gerçekleştirilen reformlarla kamu hizmetlerinde niteliğin artması ve vatandaş memnuniyetinin sağlanması arzulanmıştır. Bu çalışma yeni kamu yönetiminin üçüncü yol politikaları üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda merkezi düzeydeki reformlar, piyasalaşma ve performans yönetimi uygulamaları, yerelleşme politikaları ile sosyal güvenlik tedbirleri ele alınmaktadır. Reformlar sonucunda sosyal refah devleti anlayışından uzaklaşıldığı ve kamu harcamalarının azaltıldığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üçüncü Yol, Yeni Kamu Yönetimi, Yeni İşçi Partisi, Paydaşçılık, Sosyal Yatırım Devleti.

THE TRACES OF THE NEW PUBLIC MANAGEMENT ON THE THIRD WAY POLICIES

Abstract: The third way aims to establish a balance between left and right politics. It rejects classical statist left-wing politics taking into account the liberal right policies. The basic principles of the third way are listed in the form of emphasis on the market economy, democratization, a strong civil society, social investment state and devolution to the local governments. The third way policies move from the downsizing government philosophy of the new public management. Thus contractualism applications have been extended in the public administration. The purchaser-provider split is adopted in the public sector. Quasi market style measures also have been taken in the fields of education and health. Privatization policies have aimed to prevent inefficiencies in the public sector. Central government's strategic capacity has been strengthened with decentralization applications. Social safety net has been narrowed through social security measures and individuals have been more directed to the working life. With the reforms; it is desired to ensure increasing the quality of public services and citizen satisfaction. This study aims to demonstrate the effect of the new public management on the third way policies. In this context, reforms at the

---

* Yrd. Doç. Dr. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü

central level, marketization and performance management applications, decentralization policies and the social security measures are discussed. As a result of these reforms have been a move away from the concept of the social welfare state and public spending are reduced.

Keywords: The Third Way, The New Public Management, The New Labour Party, Stakeholders, Social Investment State.

I. Giriş

İngiltere’de Mayıs 1997 seçimleri ile iktidara gelen Tony Blair İşçi Partisi’nin ideolojik zemininde önemli değişimler gerçekleştirmiştir. Partinin 1997 yılındaki programı yeni kamu yönetimi yaklaşımının temel niteliklerinin çoğuna göndermede bulunmaktadır. Bu programda deregülasyon (kuralsızlaştırma) politikaları, devlet müdahalesi yerine serbest piyasa sisteminin ikame edilmesi, geniş çaplı özelleştirmeler yapılması, sendikal aktivitenin kontrol altına alınarak emek piyasasının düzenlenmesi gibi hususlar yer almaktadır (Heffernan, 2000: 65-160; Driver ve Martell, 1998: 2-3).

Vatandaş odaklılığı esas alan bir bakış açısıyla kamu hizmetlerinin standartlarını yükseltmeyi amaçlayan Yeni İşçi Partisi söylemlerinde iyi toplum ve ekonomi, girişimcilik ve rekabet, bireycilik ve topluluk kavramlarının birbirlerini tamamlayıcı unsurlar olduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda küreselleşen bir dünyada artan sermaye akışkanlığı ve finansal serbestleşmeyle birlikte yeni liberalizmin bir alternatifi olmadığını kabul ederek sosyal demokrat bir kavram olan paydaşçılıkla kapitalizmi bir potada eritmiştir. Ortaklıkları kamusal mal ve hizmetleri sunmanın bir aracı olarak mevcut maliyetleri azaltmak amacıyla teşvik etmiştir (Wilson 2000: 159-174; Hay, 1999: 28-30). Yeni liberalizmin uluslararası eksenindeki gelişiminde özel sektörün kamu sektöründen daha etkin ve verimli olduğuna yönelik muhafazakâr görüşlerin rolü büyüktür. Yeni kamu yönetimi de temelini yeni liberalizmden alan bir yaklaşımla kamusal alana ve kamu sektöründeki çalışanlara karşı derin bir şüphe içindedir. Ayrıca yeni liberalizm Yeni İşçi Partisi’nin yürüttüğü politikaları açıklamada ve değerlendirmede önemli bir araçtır. Özellikle iş dünyasına yönelik olumlu bir bakış açısı, tercih, rekabet ve etkinlik gibi unsurların daha iyi bir toplum yapısının oluşumu için önemli sayılması bunun göstergeleridir (Hesmondhalgh ve diğerleri, 2015: 97-107).

Bu çalışmada öncelikle Yeni İşçi Partisi’nin “Üçüncü Yol” yaklaşımı temelinde yürüttüğü kamu politikaları ele alınmaktadır. Yeni kamu yönetiminin niteliklerinden hareketle üçüncü yolun siyasi konumu ve solun kendisini yeniden tanımlama çabaları tartışılmaktadır. Çalışma yeni kamu yönetimi uygulamalarının üçüncü yol politikaları aracılığıyla da sürdürüldüğünü göstermek amacıyla taşımaktadır. Bu bakımdan kamu yönetimi alanında gerçekleştirilen kapsamlı reformlar; merkezi düzeydeki reformlar, piyasaya ve performansa yönelik dinamikler, yerleşme politikaları ve alınan sosyal

güvenlik tedbirleri alt başlıkları ile yeni kamu yönetiminin temel değerleri arasında bir bağlantı kurularak incelenmektedir.

II. Yeni İşçi Partisi'nin İdeolojisi: Üçüncü Yol

Üçüncü yol kuramcısı olarak ünlenen Anthony Giddens (2001: 10) üçüncü yolu sol ve sağ arasında solun sağa daha fazla yaklaştığı siyasi bir uzlaşmanın rasyonalizasyonu olarak tanımlanmaktadır. Üçüncü yol çizgisi 1989 ve sonrasında mantığını benimsemiştir. Sağ ve sol karşıtlığının siyasi sorunları çözmede anlamsız kaldığı iddia etmektedir ve çözümün etkin bir piyasa ekonomisi, demokratik düzen, sağlıklı gelişim gösteren bir sivil toplum olduğunu vurgulamaktadır. Kuramın sloganlaştırdığı “Sorumluluk olmadan hak olmaz” ilkesi devletin daha adil sosyal bir çerçevede çalışmasını sağlama talebini yansıtmaktadır. Üçüncü yol refah devleti anlayışını sosyalist düşüncenin paradokslarını yansıtan, zamanı geçmiş tarihi bir maceranın parçası olarak görmektedir ve sosyal refah sistemlerinin radikal bir reforma ihtiyacı olduğu tezini büyük ölçüde kabul etmektedir (Giddens, 2002: 150). Bu noktada 1998’de açıklanan Blair/Schroeder Deklarasyonu geleneksel sosyal demokrasiden uzaklaşmanın gerekliliğini savunmaktadır. Buna göre; geleneksel sosyal demokrasi sosyal adaleti mutlak eşitlikçilikle karıştırmıştır. Eşitliği yüksek kamu harcamaları ve vergilerle sağlamaya çalışmaktadır. Devlet müdahalelerinin piyasa başarısızlıklarını önlediğine inanmaktadır. Sorumluluklara paralel olarak hakları iyileştirmektedir. Oysaki artık sosyalizm ve demokrasi arasındaki ilişki kolektif sorumluluktan bireysel sorumluluğa doğru değişmek durumundadır (Blair ve Schroeder, 1999). Bu noktada üçüncü yol liberalizmin ana yoluna ulaşmaya yönelik politikaların meşrulaştırıldığı ve liberalizmin ideolojik olarak yayıldığı bir araç işlevini görmeye başlamıştır. Yeni liberalizme ve klasik sosyal demokrasiye bir alternatif oluşturmak için ziyade liberalizmle devleti, sosyal demokrasiyle de piyasaları barıştıran misyonunu üstlenmiştir (Demircan, 2010: 201-218).

Çağdaş üçüncü yol sosyal demokrasinin modernizasyonunun bir sembolü ve büyük bir değişim yaşayan dünyaya uyumdur. Bu nedenle klasik sosyal demokrasinin aksine daha az devletçi ve serbest piyasayı daha fazla kapsayıcı niteliktedir. Bu yeni sosyal demokrasi hem servet üretiminin motoru olabilecek hem de bireylere oldukça fazla olanaklar sunacaktır (Mullender, 2000: 498).

Blair’ın üçüncü yol programı ile gerçekleştirmek istedikleri şöyle özetlenebilir (Giddens, 2000: 84-154): İlk olarak, devlet yönetiminde merkeziyetçiliğin terki ve yerel güçlere yönelik yetki devriyle yerel önceliklerin ve üçüncü sektörün toplumun yenilenmesine katkıda bulunması istenmektedir. İkinci olarak, sosyal yatırımcı devlet perspektifiyle kamu ve özel sektörün pek çok konuda ortaklaşa hareket etmeleri öngörülmektedir. Sosyal yatırım devleti yaklaşımına göre sosyal adalet fırsat eşitliğini sağlamanın dışında sadece sosyo-

ekonomik eşitsizlikleri azaltmayla başarılamaz. Buna göre; piyasa sosyal yatırım devletinde gelirin adil bir biçimde dağılımı ve istihdam artışını sağlamak için en uygun ortamdır (Keman, 2000: 673-674). Kamu yönetiminde piyasa modelinin kullanımı kamunun hizmet tedarikçisi konumundan daha çok hizmet sunumundaki rekabetçi rolüne vurgu yapmaktadır. Liberal piyasa yaklaşımının kısa dönemli finansal ilişkilere, hizmet sunucuları arasında maliyet-kâr analizlerinin yapılmasına ve yeni kamu yönetimi tarafından teşvik edilen rekabetçi yöntemlerin kullanımına daha fazla ağırlık verdiği görülmektedir (Simonet, 2011: 816-822). Bu bakımdan klasik sosyal demokrasi aşırı devlet yanlısı, korumacı, aşırı eşitlikçi ve zenginden yoksula doğru gelir dağılımını savunması açısından eleştirilmektedir. Sosyal refahtan ziyade bireyleri eğiterek iş dünyasına katmayı amaçlayan pozitif refah anlayışı tercih edilmeli, serbest piyasa esas; devlet ikincil konumda olmalıdır. Sosyal dışlanmanın önüne geçmek amacıyla devlet bazı politika hedeflerine sahip olmalıdır; ancak refahın sağlanması konusunda daha çok bireysel sorumluluğu teşvik etmelidir. Görüldüğü üzere, üçüncü yol yeni liberalizmin gelir bölüşümü ve ekonomik istikrar politikalarını kabul etmektedir, sosyo-ekonomik yaşam üzerinde aşırı bir devlet egemenliğinden uzak durmaya çalışmaktadır, ancak piyasanın daha insancıl bir içeriğe büründürülmesinin gerekliliğine de inanmaktadır (Palley, 2008: 56). Piyasayı besleyen, denetleyen; ancak doğrudan sosyal hizmet sağlayıcısı olmayan ve özel sektörü teşvik eden bir devlet yapılanmasının etkin olacağı düşünülmektedir (Demircan, 2010: 204).

III. Yeni Kamu Yönetiminin Nitelikleri

Yeni kamu yönetimi kamu hizmetlerini yerinden yönetimi ve şirketleşmeyi içerecek biçimde yeniden yapılandırmaya, hizmetlerde piyasa veya yarı piyasa tarzı önlemlere yer vermeye çalışan bir yaklaşımdır (Lapsley, 1999: 201). Yeni yaklaşımda bürokratik paradigma temel bir sorundur. Buna göre; geleneksel paradigmanın dayandığı katı bürokratik ve kuralcı kamu yönetimi modeli artık teorik ve pratik olarak geçerliliğini kaybetmektedir. Kamu yönetimindeki sorunun başlıca kaynağı bürokrasi olarak algılanmakta ve geleneksel bürokratik anlayışı değiştirmek için çeşitli görüşler ileri sürülmektedir. (Frederickson, 1996: 264). Hood (1991: 4-5) yeni kamu yönetiminin yedi ana elementten oluştuğunu belirtmektedir. Bunlardan kamuda profesyonel yönetim kamusal faaliyetlerde sorumlulukların açıkça belirlenmesi ve kamuda yöneticilerin yönetmesine izin verilmesi olarak özetlenebilir. Performansın ölçülmesi kamuda kurallara uygun iş yapma anlayışının terk edilerek sonuçların önemli olduğu bir anlayışa geçilmesini, hedeflerin ve başarımların ölçütlerinin açıkça saptanmasını ifade etmektedir. Çıktılara daha fazla önem verilmesi yönetimde süreçten çok sonuçlara değer verilmesine işaret etmektedir. Büyük kurumların uygun büyüklükte daha küçük kurumlara ayrıştırılması yönetilebilir, verimli, hızlı kararlar alabilen, koordinasyonun daha kolay sağlanabildiği birimlere doğru bir dönüşümü vurgulamaktadır. Kamuda

rekabet odaklılık daha az maliyetle daha iyi standartlarda bir çıktı için kamunun hem kendi içinde hem özel sektörle bir yarış içinde olmasıdır. Rekabet aracılığıyla kamusal hizmetlerin sunumunda verimliliğin, üretkenliğin ve esnekliğin artırılması, denetim mekanizmalarının iyileştirilmesi ve şeffaflık gibi hedefler gerçekleştirilmek istenmektedir (Eren, 2002: 162). Özel sektör yönetim tekniklerinin kullanımı kamu yönetiminde tek tip hizmet etiği anlayışının terkini, eleman istihdamında ve ödüllendirmede esnekliği, özel sektörde başarısı kanıtlanmış yönetim tekniklerinin kamuda uygulanmasını ifade etmektedir. Kaynak kullanımında disiplin ve tutumluluk daha az girdiyle daha çok çıktı üretimi için girdi miktarının kontrolü, maliyetlerin kısılması, iş gücü disiplininin artırılması gibi önlemleri içermektedir.

Aşağıdaki tabloda yeni kamu yönetiminin bahsedilen temel unsurları kısaca özetlenmektedir.

Tablo 1: Yeni Kamu Yönetiminin Nitelikleri

Kamu Yönetimi	Geleneksel Yönetim	Yenilikçi Yönetim
Yapılar	Katı Bürokratik Yapı Hiyerarşi Güçlü Merkeziyetçilik	Dar Merkez Geniş-Yatay Çevre Yerelleşme
Sistemler	Merkezi Kontrol Ayrıntılı Denetim	Performans Hedefleri Fiyatlandırma Merkezleri ve İç Pazarlar-Performans Denetimi
Kadrolama	Sabit-Sürekli Geniş Personel Kadrosu Merkezileşmiş Pazarlık	Az Sayıda Uzman Personel Esneklik, Geniş Çevre, Yerelleşmiş Pazarlık
Yönetim Kültürü	Otoriter ve Merkezi Yasal ve Finansal Güvenilirlik Profesyonellik Hizmet Dağılımında Nicelik	Esnek Yönetim/Katılımcı Fayda-Maliyet Analizi Müşteri/Hemşeri Talepleri Hizmet Dağılımında Nitelik

Kaynak: Karaman (1997: 46).

Tablodan da açıkça görüleceği üzere yeni kamu yönetimi başlıca ilkelerini ekonomikle verimlilik ve verimliliğe dönük güdüleyici örgütsel değişiklikler konuları etrafında şekillendirmiştir (Christensen ve Laegreid, 2007: 4-15). Buna göre; kamu yönetimindeki yeni mantık yeni liberal-piyasa odaklı bir ekonomik felsefeden hareketle yurttaşları birer müşteri gibi algılayarak “müşteri memnuniyetini” gerçekleştirmektir (Hammersechmid ve Meyer, 2005: 711). Müşteri yaklaşımı vatandaşın kamu hizmetlerinden yararlanmada özel sektörde olduğu gibi kamu sektöründe de ilgi görmesi ve vatandaşa karşı kamu hizmeti görenlerin davranışlarının değişmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu yaklaşımda müşteri olarak görülen vatandaş kamu hizmetlerinin iyileştirilmesinde, etkin ve verimli bir biçimde sunumunda bir denetim ve düzeltim aracı görevini üstlenmektedir (Eren, 2002: 117). Böylece

vatandaşların hizmetlerin sunumundan denetimine kadar her aşamada katılımlarının artırılması suretiyle hizmetlerden en iyi şekilde yararlanmaları amaçlanmaktadır.

Yeni kamu yönetimi siyasa yapım sürecini politikaların icra sürecinden ayırmak için yetki devrini ve sözleşmeleri esas almaktadır. Buna göre; siyasa yapıcılar politikaları oluşturacak, icrayı yöneticilere devrederek onları yıllık sözleşmeler aracılığıyla ulaştıkları sonuçlardan dolayı sorumlu kılacaktır. Bu sözleşmelerin etkinliği ve hesap verebilirliği arttıracığı düşünülmektedir. Bunun nedeni sözleşmecilik uygulamasının piyasa rekabetini performans kontrol sistemiyle birleştirilmesidir (Christensen ve Laegreid, 2001: 79-83).

Mathiasen (1999: 92) yeni kamu yönetiminin kamu hizmeti sunumuna etkilerini şu şekilde sıralamaktadır:

- ✓ Hiyerarşik ve aşırı merkeziyetçi yapıların desantralize yönetim çevreleriyle değiştirilerek kaynak dağıtımı ve hizmet sunumunun vatandaşa en yakın noktadan gerçekleşmesi.
- ✓ Etkinlik, verimlilik ve hizmetin kalitesi anlamında sonuçlara odaklanma.
- ✓ Hizmetin doğrudan kamu yönetimi eliyle sunumuna karşı çeşitli alternatifler aranması (Sözleşmecilik, ihale, kamu-özel ortaklıkları gibi).
- ✓ Kamu sektöründeki kurumlar içinde ve arasında rekabeti teşvik.
- ✓ Merkezin stratejik kapasitesinin devletin evrimine öncülük etmesi ve karşılaşılan iç ve dış sorunlara esnek olarak en az masrafla cevap verilebilmesini sağlamak amacıyla güçlendirilmesi (Minimal Devlet-Merkezi yönetimin işlevi planlama, politika belirleme ve gerekli stratejileri oluşturma ve sonuçların denetimiyle sınırlı).

IV. Üçüncü Yolun Yeni Kamu Yönetimi Reformları

Bu kısımda Yeni İşçi Partisi'nin 1997'den itibaren gerçekleştirdiği reformlar merkezi düzeydeki reformlar, piyasaya ve performansa yönelik dinamikler, yerleşmeye artan vurgu ve sosyal güvenlik tedbirleri alt başlıkları altında incelenmektedir.

A. Merkezi Düzeydeki Reformlar

Yeni İşçi Partisi'nin merkezi düzeyde kamu hizmetleri alanında yaşanan değişimi ifade etmek için vurguda bulunduğu temel kavram ortaklaşa yönetimdir. Bu anlayışa göre; kamu hizmetlerinin planlanması, yönetimi ve tedariki daha çok özel sektörle gönüllü sektörü ve toplumsal sektörleri, devleti kapsayan pek çok aktör arasında müzakere edilen bir şey olarak görülmelidir (Osborne ve Mclaughlin, 2002: 10). Bu çerçevedeki ana strateji devleti

modernize etme kavramına dayalıdır. Yönetimin modernleşmesinde kamu hizmeti, kamu görevlileri, ortaklaşa yönetim, sosyal toplum, marjinal kesimler, yerel topluluklar, yerleşme üzerine vurgu yapılmakta ve hizmetlerin uygun bir standartta olması kaydıyla hizmeti kimin ürettiğinin çok da önem taşımadığı belirtilmektedir (Broadbent ve Laughlin, 2002: 96; Karasu, 2013: 275).

Hükümet 1999 yılında hazırladığı “Kamu Yönetiminin Çağdaşlaştırılması” adlı beyaz kitabın bir diğer ayağını oluşturan 1998’deki İngiltere için Modern Kamu Hizmetleri Beyaz Kitabı’nda bu tür siyasetlerini somutlaştırmıştır. Harcama yapan her bir bakanlığı kendisine tahsis edilen kaynaklara mukabil olarak bir kamu hizmeti sözleşmesi imzalamak zorunda tutmuştur (Ferlie ve Fitzgerald, 2002: 350). Kamu hizmeti sözleşmeleri bakanların gözetimi altındaki kurumlarla hazine arasında yapılmaktadır. Her sözleşme üç yıllık kaynak bölüşümü temel alınarak yapılmakta ve bakanlığın gerçekleştirmek istediği sonuç ve hedeflerle hakkında rapor hazırlayacağı konulardaki önlemleri içeren politikayı belirlemektedir. Tüm kamu hizmeti sözleşmeleri yayımlanarak kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır. Bakanlar, Hazine ve Kabine Bürosu tarafından bilgilendirilen Bakanlar Kurulu’na karşı sorumlu kılınmış, kamu hizmeti sözleşmeleri bakanlıkların işlerini nasıl yürüteceği konusunda ayrıntılı bilgi veren hizmet sunum sözleşmeleriyle desteklenmiştir (Manning ve Parison, 2004: 27). Görüldüğü üzere hükümet yeni kamu yönetiminin sözleşmeler aracılığıyla yöneticilere mali kaynak aktarılması ve belirlenen hedeflere göre yöneticilerin ulaştıkları sonuçlardan dolayı hesap verebilir kılınması ilkesini aynen benimsemiştir.

Blair, performans yönetimine ve kamu yönetiminde stratejik yaklaşımı güçlendirmeye özel bir önem vermiştir. Bu amaçla Başbakanlık bünyesinde kurulan Performans ve Yenilikçi Girişimler Birimi mevcut politikaların, programların ve hizmet sunum mekanizmalarının performansını değerlendirmek, politikacıların etkinliğini iyileştirecek, hizmetin kalitesini arttıracak ve kamu etkinliklerinin kullanıcı gereksinimlerine daha iyi bir biçimde yanıt vermesini sağlayacak yenilikçi girişimler önermek ve geliştirmekten sorumlu tutulmuştur (Horton ve Farnham, 1999: 48). Yeni kamu yönetiminin benimsediği esaslardan biri olan performans ölçümleri yoluyla hizmet standartlarına ilişkin gerçekçi verilerin belirlenmesi yoluyla hizmetin niteliğinin artırılmasına çalışılmıştır.

Başbakanlık Strateji Birimi tarafından 2006 yılında geliştirilen model açıkça iddialı sonuç hedeflerine, standart belirleme ve düzenlemeye, performans değerlendirmeye ve düşük performans durumlarında doğrudan müdahaleye dayalı yukarıdan aşağı performans yönetimini esas almıştır. Modelde yer alan diğer unsurlar yeni kamu yönetiminin özelliklerini yansıtmaktadır. Buna göre; kamu hizmet arzı sürecinde politika belirleme işlevi ile doğrudan hizmet arzı birbirinden ayrıştırılarak hizmet tedarikçileri arasında oluşturulan rekabet ortamıyla hizmetlerin kalitesi ve verimliliği arttırılacaktır. Müşteri tatminini esas alan bir bakış açısıyla kurumların liderlik, iş gücü, beceri geliştirme,

örgütsel ve kişisel gelişim konularında kapasite ve yeterlilikleri geliştirilerek hizmetten yararlananlara hizmeti nereden alacakları konusunda tercih imkânı sağlanacaktır (Özen, 2008: 55-58).

Blair, Major döneminde gerçekleştirilen kamu-özel ortaklıklarından Özel Finans Girişimi uygulamasını da desteklemiştir. Özel Finans Girişimi uygulamasıyla kamu hizmetlerinin kârlılık esasında yürütülmesi amaçlanmış, hizmetlerde etkinlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Standart bir özel finans girişiminde kamu-özel ortaklığının boyutu varlık (aktif) temelli gerekli hizmeti sunmak ve finanse etmek için özel sektör zarfında tesis edilen özel amaçlı bir araçla kamu idaresi arasındaki bir ara yüzden oluşmaktadır (Klijn ve diğerleri, 2007: 84-85). Bu tip ortaklıklar aracılığıyla kamu yönetimindeki verimsizlik kaynaklı sorunlara özel sektör yönetim teknikleri aracılığıyla çözüm aranmıştır. Yeni kamu yönetiminin kaynak kullanımında tasarrufa gitmek amacıyla özel sektördeki başarılı uygulamaları önemseme ilkesi harekete geçirilmiştir.

B. Piyasa ve Performansa Yönelik Dinamikler

Yeni İşçi Partisi'ne göre izlenen ekonomik politikalar serbest piyasayı kısıtlamamalı veya sınırlandırmamalıdır; aksine piyasayı güçlendirmeli ve liberalize etmelidir. Çünkü ekonomik refah ve kalkınma düşük vergilendirmeye ve rekabetçi piyasalara dayalı bir modelde gerçekleşebilir (Heffernan, 2011: 165-167). Bu nedenle piyasalaşma uygulamaları ile kamusal hizmetlerde sözleşme usulünün yaygınlaştırılmasını, hizmetlerin fiyatlandırılmasını ve geleneksel yaklaşıma göre şekillenen bürokratik yapının piyasa ve piyasa benzeri mekanizmalarla ikame edilmesi hedeflenmiştir (Flynn, 1990: 90). Bu kapsamda sağlık sektöründe iç piyasadaki bürokratik süreçleri kaldırarak maliyetleri azaltmış, sunulacak hizmetlerde yeni kamu yönetiminin hizmeti tedarik eden-hizmeti üreten ayrımını benimsemiştir. Muhafazakâr hükümetler döneminde süregelen Ulusal Sağlık İdaresi aracılığıyla pratisyen hekimlere fon dağıtımını suretiyle hizmet satın alınması uygulanması, İskoçya'da tamamen yürürlükten kalkması haricinde, sürdürülmüştür. Yeni kurulan Sağlık Girişim Komisyonu'na ise yerel hizmetlerin niteliği hakkında yerel sağlık idarelerine ve bakanlara tavsiyeler sunarak kalite müfettişliğinin bir türü gibi hareket etme, gereken durumlarda düzeltici bir eylemi tavsiye edebilme görevi verilmiştir (Glennester, 2001: 400). Ulusal sağlık hizmetlerinde ulusal seviyede sorumluluk bir Siyasa Kurulu ile kurumsal üst yönetim arasında paylaştırılmıştır. Hükümet sunulan hizmete yönelik olarak Siyasa Kurulu'nun amaçlarını açıkça belirterek hizmeti fonlamakta ve kurulun kararları hakkında Parlamento'ya hesap vermektedir (Falconer, 1997: 11).

Yeni İşçi Partisi'nin üzerinde durduğu bir diğer alan eğitimidir. Eğitimde ulusal bir müfredatın oluşturulması, okulların performansları ve puan tabloları bakımından karşılaştırılması, okullara yönelik mali denetimin arttırılarak finansal yetki devrine gidilmesi gibi muhafazakâr reformları

benimseyen hükümet münferit öğrencilere yönelik yarı piyasa tarzı tedbirlerle okullar arasında öğrenci çekme amaçlı bir rekabet ortamı da oluşturmuştur. Buna göre; yüksek nitelikli bir okul daha fazla öğrenci çekecek ve daha fazla mali kaynak alacaktır. Öğrenci çekmede başarısız olan okulların ise gelir kaynağı azaltılacaktır. Okulların niteliğine okulun ulusal sınavlardaki performansını gösteren puan tablolarına göre karar verilecektir. Bu uygulamanın eğitim kurumları arasında kaliteyi arttırarak bir rekabet ortamı oluşturmak suretiyle verimliliği sağlayacağı düşünülmektedir (Romano, 2005: 109).

Blair hükümeti Aralık 1998’de çıkardığı Öğretmenler: Değişimin Davetiyle Karşılaşma adlı yeşil kitapta öğretmenlere yönelik liyakate dayalı bir ödeme sistemi kurmayı amaçlamıştır. Buna göre; belirlenen bir performans eşliğini aşmaya muktedir olan öğretmenlere ek 2000 Sterlin daha ödeme yapılması kararlaştırılmıştır (Smithers, 2001: 410-417). Ayrıca hükümet kamu sektörünün bir parçası şeklinde tasavvur edilen ancak yönetiminin bir vakfa bırakılması kararlaştırılan vakıf okullarının özerk bir statüde kurulmasını teşvik etmiştir. 2010 genel seçimlerine kadar 63 okulun kamu ve özel sektörün işbirliklerine dayalı bir biçimde vakıf statüsüne dönüştürüldüğü görülmektedir (Fenwick ve Macmillan, 2012: 370-374).

Blair hükümeti kamu hizmetlerinin performansına ilişkin somut ölçütler ortaya koymayı amaçlayan Yurttaş Şartı reformunu 1998’de Önce Hizmet-Yeni Şart başlığı altında sürdürerek vatandaşlara hizmet standartları hususunda danışmayı ve vatandaşların demokratik taleplerine mümkün olduğunca cevap verebilmeyi esas almıştır. 1999 yılı itibarıyla temel kamu hizmetlerini kapsayan 40’tan fazla ulusal şartın yanı sıra, okullar, hastaneler ve yerel hizmetler için yerel yönetimlerce geliştirilen 10000 yerel şart yayımlanmıştır (Horton ve Farnham, 1999: 156-158). Bu reform vatandaşların kamu hizmetleri üzerinde denetim hakkına sahip olmasını ve yönetime tercihlerini iletebilmesini sağlamıştır. Böylece yeni kamu yönetiminin kamu hizmetlerinde nicelikten çok niteliğe önem verilmesi ilkesi benimsenmiştir.

Yeni kamu yönetiminin gereksiz kamu harcamalarından kaçınarak tasarruf tedbirlerini yaygınlaştırmak suretiyle devleti küçültme projesi ise özelleştirme uygulamalarıyla birlikte hayata geçirilmiştir. Hükümet 55 önemli kamu iktisadi kuruluşunu 64 milyar sterlin gelir elde ederek satmıştır. Commonwealth (İngiliz Uluslar Topluluğu) Kalkınma Şirketi’ndeki net varlıklarının %60’ını elden çıkarmıştır. Özelleştirmelerle birlikte istihdam edilen kamu görevlisi sayısı da azaltılmıştır (Rhodes, 2001: 97-98). Kamu yönetimindeki gereksiz israfın ve bürokratikleşmenin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

C. Yerelleşmeye Artan Vurgu

Üçüncü Yol kapsamında benimsenen temel hususlardan biri demokrasinin demokratikleştirilmesi çerçevesinde yerel toplulukların güçlendirilmesidir. Bu kapsamda yeni kamu yönetiminin yetki devredilen bir yönetimde hizmet sağlayıcıların müşteriler ve yerel toplulukların gereksinimlerini dikkate alarak hizmetleri daha verimli bir biçimde sunacakları felsefesinden hareket edilmiştir (OPSR, 2002: 16). Hükümet ilk olarak Avrupa Yerel Yönetimler Şartı'nı imzalamış, 1 Nisan 1997'de kurulan Yerel Yönetim Birliği'yle bir sözleşme yaparak merkezle yerel yönetimler arasında yeni bir işbirliği ve diyalog sürecini başlatmıştır. 11 Eylül 1997'de İskoçya, 18 Eylül 1997'de ise Galler'de yapılan halk oylamalarıyla bu iki bölge için ayrı meclisler kurulması kararlaştırılmıştır (Karasu, 2013: 256-258).

İngiltere'de merkezîyetçilikten uzaklaşma alanında atılan bir diğer önemli adım 1998'de Bölge Kalkınma Ajansları Yasası ile birlikte sekiz bölge kalkınma ajansının ve bölgesel kurulların oluşturulmasıdır. Planlama Kurulu işlevindeki bu birimler bölgesel düzeyde planlama yapmaktadırlar (Al, 2008: 53). Ancak 2010 yılında kurulan Muhafazakâr-Liberal hükümet tarafından bölge idareleri ile kalkınma ajanslarının tümü tasfiye edilmiştir (Karasu, 2013: 253).

Yerel sahadaki bir diğer uygulama merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında imzalanan ve yerel yönetimlere belli performans hedeflerine ulaşma konusunda yükümlülükler getiren yerel kamu hizmeti sözleşmeleridir (Travers, 2001: 128). Bu sözleşmelerle amaçlanan sonuçlara odaklanarak yerel kamu hizmetlerinin niteliğinin geliştirilmesidir. 2000 yılında 20 yerel otoriteyle başlatılan bu pilot uygulama 2001 yılı sonunda diğer yerel otoritelere de yaygınlaştırılmıştır. 2007 itibarıyla bu tip sözleşmelerin sayısı 144'tür (Al, 2008: 131).

Hükümetin yerel yönetimleri denetlemede elinde tuttuğu bir diğer mali araç 2000 yılında yürürlüğe konan en iyi değer yönetimidir. En iyi değer stratejik yönetim, ortak müdahale, performansı değerlendirme ve performans ölçümünün artan önemiyle birlikte yeni kamu yönetiminin hizmetten yararlananları güçlendirmeyi amaçlayan yaklaşımını esas almıştır. En iyi değer sistemi; yıllık performans planını, beş yıllık en iyi değer inceleme programını ve yerel meclisin hükümete sunduğu yıllık performans yayını içermektedir (Martin, 2002: 131). En iyi değer sistemiyle bütün belediye meclislerinde yeni performans hedefleri oluşturulmaktadır. İlaveten bütün belediye meclislerinin %2'lik etkinlik tasarruflarını gerçekleştirme kadar 2005'e kadar üst dilimdeki (en iyi performansı sergileyen) idarelerce genel olarak elde edilen standartlara varmaları zorunludur (Martin, 2002: 131).

2000 yılında çıkarılan Yerel Yönetim Yasası en iyi değer ve kamu hizmeti sözleşmeleri sistemini derinleştirmiştir. Bu yasayla oluşturulan En İyi Değer Araştırma-Denetleme Komisyonu'nun yöntemin uygulanmasıyla ilgili

olarak yerel yönetimleri denetlemesi öngörülmüştür. Yasa, Thatcher tarafından kaldırılan Londra Anakent Belediyesi'ni yeniden kurarak ilk kez doğrudan seçimle göreve gelen bir belediye başkanı ile belediye meclisi öngörmüştür (Karasu, 2013: 199). Ayrıca yasayla yerel topluluklara ait örgütlerle ve gönüllü sektör aktörleriyle birlikte çalışma süreçlerini geliştirmeye yönelik stratejik ortaklıklar kurulmuştur. Esasen yerel düzeydeki kamusal ve özel örgütlenmelerin yanı sıra gönüllü organizasyonların rolünü arttırmaya yönelik güçlü vurgu 2006'da Kabine Bürosu zarfında kurulan Üçüncü Sektör Bürosu ile somutlaştırılmıştır. Bu kurum üçüncü sektör örgütlerine yönelik fon dağıtımından sorumlu kılınmıştır ve sosyal girişimciliği teşvik etmeyi amaçlamaktadır (Fenwick ve Macmillan, 2012: 369-370).

D. Sosyal Güvenlik Tedbirleri

Üçüncü yol devletin sosyal hizmet sağlama misyonunun yalnızca çalışanlar ve çalışmaya gücü yetmeyen çocukları ve engelli bireyleri kapsamaya gerektiğine inanmaktadır (Demircan, 2010: 208). Bu yaklaşımla birlikte yeni kamu yönetiminin devletin asgari fonksiyonlarına çekilmesi ilkesiyle paralel bir biçimde refah devletinin işlevlerinin yeni sosyal risklere cevap veren sosyal yatırım devletine göre tasarlanması gündeme gelmiştir (Balseven, 2009: 21). Yeni İşçi Partisi'ne göre; refah devleti gelir dağılımı yerine gelir fırsatlarının yaratılmasını temel almalıdır. Bu çerçevede yeterli asgari bir maaşla çalışması yoksulluğun önlenmesinin en güvenilir yoludur. Buna ilaveten haklar ve sorumluluklar arasında bir denge sağlanması gereklidir (Hale ve diğerleri, 2004: 11). Faydalar en çok ihtiyacı olanı hedeflemeli ve fayda sistemi insanları çalışmaya yönlendirecek ve kendilerine olan saygılarını yıpratmayacak şekilde yapılandırılmalıdır. Görüldüğü üzere üçüncü yolun eşitlik söylemi klasik liberal çizgiyle aynı içeriğe sahiptir. Buna göre; devlet bireylere kendi potansiyellerini kullanabilmeleri için yetki vermelidir. İstihdam ve kalkınma programlarının bütçe açıklarıyla yürütülmesine son verilmelidir. Hizmetlerden çoğunluk değil; sadece yoksullar ve sosyal güvenceden yoksun kişiler yararlanmalıdır. Çalışma çağındaki aktif nüfusun refahı en yüksek seviyeye çıkarılarak çocuklar üzerine yatırım yapılmalı, sosyal dışlanmanın üzerine gidilmelidir (Hills ve Waldfogel, 2004: 767). Sosyal dışlanma kavramsal olarak uzun süreli işsizlikle bağlantılı biçimde istihdamdan yoksunluk veya siyasal-sosyal haklardan yararlanamama biçiminde tasvir edilmektedir (Erdoğan, 2004: 15). Hükümet sosyal dışlanma olgusunun önüne geçmek; sosyal mahrumiyetin, işsizliğin ve suçun üstesinden gelmek amacıyla Kabine Bürosu içinde Sosyal Dışlanmayı Önleme Birimi'ni kurmuştur (Horton ve Farnham, 1999: 156). Bu birimle sosyal olarak dışlanmışların kapsanmalarının tek yolu işgücü rekabetine katılabilme eşitliği temelinde istihdam edilebilirliklerine indirgenmiştir (Demircan, 2010: 216).

Yeni İşçi Partisi sosyal güvenlik alanında izlediği politikalarla ekonominin altyapısını ve işgücünün verimliliğini güçlendirecek harcamaları

arttırmayı, diğer sosyal harcamaları ve bilhassa sosyal refah ödemelerini azaltmayı amaçlamıştır. İstihdamı arttırmaya yönelik olarak çocuklu ya da düşük gelirli aileleri desteklemek için 2003'ten itibaren Çalışan ve Çocuk Vergi Kredisi uygulamaya koyulmuştur. Çalışanın Vergi Kredisi çocuklu ya da çocuksuz çalışan düşük maaşlı yetişkinlere istihdam desteği sunmaktadır. Çocuk vergi kredisini 16 yaşın altında en az 1 çocuğu ya da tam zamanlı eğitimde 16-18 yaş arasında çocuğu olan aileler almaktadır. Çalışma kabiliyetinde olmayan ve çalışma yaşamı boyunca yeterli sosyal güvenlik katkı payı ödemesi yapanlara ise kapasitesizlik ödemesi yapılmaktadır. Çalışma çağındaki işsizlere ve haftada 16 saatten az çalışan, tam zamanlı bir iş arayan kişilere ödenen bir diğer gelir desteği iş araştırmanın izinleridir. 2008 Ekim ayında kapasitesizlik ödemesi ve gelir desteği yerine İstihdam ve Destek İndirimleri Programı getirilmiştir. Kişisel bakım ve hareket desteğine ihtiyaç duyan 65 yaş altı kişilere engelli geçim indirimi, 65 yaş üstü hasta ya da engelli kişilere bakım indirimi programı uygulanmaktadır. 60 yaşın üstünde ve İngiltere'de ikamet eden emekliler için garanti kredisi adı altında bir gelir desteği vardır. Bu kredi 2008-2009'da bekâr emeklilere haftada 124,05 Sterlin, evlilere 189,35 Sterlin minimum bir gelir sağlamıştır (Balseven, 2009: 6-11). Sosyal refah alanındaki bir diğer uygulama Çalışana Refah programlarıdır. Bu programlar çalışanların çıkarlarını işgücü piyasalarına daha fazla tabi kılarak devletin sosyal sorumluluğunu azaltmakta, işsiz olan bireylerin işgücü piyasası için yedekte hazır tutulmalarını sağlamaktadır. Böylece devletin bireyler üzerindeki kontrolünden bireylerin kendi kişisel gelişimlerini sağlamaya dönük "Üretken Eşitlik" anlayışına geçilmektedir (Demircan, 2010: 208-211). Alınan bu tedbirlerle sosyal refah devletinin meydana getirdiği bağımlılık kültüründen uzaklaşılması, sosyal güvenlik ağının mümkün olduğunca daraltılması, kamu harcamalarının azaltılması, çalışma çağındaki nüfusun istihdam seviyesini yükseltilmesi amaçlanmıştır.

Aşağıdaki tablo yeni kamu yönetiminin Üçüncü Yol politikaları üzerindeki belirgin etkisini betimlemektedir:

Tablo 2: Üçüncü Yol Politikalarına Yeni Kamu Yönetiminin Etkisi

Reform Alanları	Üçüncü Yol Politikaları	Reformun Yansımaları	Reformda Yeni Kamu Yönetiminin Etkisi
Merkezi Düzeydeki Reformlar	Ortaklaşa Yönetim Devleti Modernize Etme Hizmet Sunumunda Paydaşçılık	Kamu-Özel Ortaklıkları Kamu Hizmeti Sözleşmeleri Özel Finans Girişimi	Özel Sektör Yönetim Tekniklerinden Yararlanma Kamu Sektörüne Sadece Denetim Rolü Verme
Piyasaya ve Performansa	Sorumluluk-Hak Dengesi	Hizmeti Üreten-	Minimal ve Etkin

Yönelik Dinamikler	Paydaşçı Kapitalizm Fırsat Eşitliği	Sunan Ayrımı Eğitim ve Sağlıkta Performans Ölçütleri İstikrarlı Özelleştirmeler	Devlet Bürokrasiden Uzaklaşma
Yerel Yönetim Reformları	Yerel ve Bölgesel Yönetimlere Yetki Devri Demokrasinin Demokratikleştirilmesi	Yerel Yönetim Birliği En İyi Değer Sistemi Bölge Kalkınma Ajansları Yerel Kamu Hizmeti Sözleşmeleri	Âdem-i Merkeziyetçilik Vatandaş Tercihlerini Önemseme ve Hesap Verebilirliği Arttırma
Sosyal Güvenlik Tedbirleri	Sosyal Yatırım Devleti Sadece İhtiyaç Sahiplerine Sosyal Yardım Sosyal Hakları Yeniden Tanımlama Bireyleri İş Yaşamına Yönlendirme	Sosyal Dışlanmayı Önleme Birimi Çalışan ve Çocuk Vergi Kredisi Engelli Geçim İndirimi Bakım İndirimi Garanti Kredisi	Sosyal Refah Devletinden Uzaklaşma Kamu Harcamalarının Azaltılması Verimlilik, Etkinlik, Tutumluluk Politikaları

Tablo 2’den açıkça görüleceği üzere, hükümet merkezi düzeyde “Devleti Modernize Etme” anlayışı doğrultusunda kamu yönetiminin bürokratik ve merkeziyetçi yapısından uzaklaşmayı amaç edinmiştir. Bu nedenle merkezi yönetimin stratejik rolü arttırılarak denetim kapasitesi güçlendirilmiştir. Özel sektördeki başarılı yönetim tekniklerinden yararlanılmıştır. Reformların piyasaya ve performansa yönelik ayağı; yeni kamu yönetiminin devleti küçültme ve asgari fonksiyonlarına indirgeme şeklinde ifade edilen liberal bakış açısından hareket etmiştir. Sorumluluk ve hakların eşit fırsatlar sunularak tanındığı birey odaklı bir sistemin oluşturulmasıyla solun devletçi bakış açısından giderek uzaklaşmıştır. Verimsiz kamu işletmelerinin tasfiyesi, kamuda hizmeti dış kaynaklardan tedarik etme uygulamaları, rekabeti teşvik amacıyla getirilen performans standartları bu amaca hizmet etmiştir. Yeni kamu yönetimini hizmetlerin vatandaş tercihlerine göre şekillendirilmesi ilkesi göz önünde tutularak yerel ve bölgesel yönetimlere yönelik yetki devriyle

merkeziyetçi politikalar terkedilmiştir. Sosyal güvenlik tedbirleri ise sosyal refah devletinin neden olduğu geniş sosyal güvenlik ağını daraltmak amacını taşımıştır. Kamu harcamalarının azaltılması ve çalışma çağındaki bireylere mümkün olabildiğince istihdam imkânı sunabilecek yardımlar sunulması ile sosyal yardımlarda etkinliğin ve verimliliğin sağlanmasına çalışılmıştır.

V. Sonuç

Üçüncü yol klasik sağ ve sol politikalar arasında yer alan ara bir model görünümü sergilemektedir. Devletin yeniden yapılandırılmasına yönelik hususlarda yeni liberalizmin çoğu görüşünü benimsemiştir ve devletçi nitelikteki klasik sol politikaları reddetmiştir. Kamu yönetiminde etkinliğin sağlanabilmesi amacıyla süregelen yeni kamu yönetimi uygulamalarının çoğunu desteklemiştir. Sosyal refah devletinden ziyade bireyleri çalışma hayatına çekebilecek ve fırsat eşitliği temelinde adil bir gelir dağılımını sağlaması mümkün olan sosyal yatırım devletine vurguda bulunmuştur.

Yeni kamu yönetiminin devleti küçültme projesi üçüncü yolun kamu yönetimini modernize etmeye dayalı politikalarıyla somutlaştırılmıştır. Kamu yönetiminde sözleşmecilik uygulamaları yaygınlaştırılarak üst düzey yöneticiler belirtilen hedeflere göre ulaştıkları sonuçlardan dolayı hesap verebilir kılınmıştır. Performans odaklı standartlar çerçevesinde hareket eden ve vatandaş memnuniyetini sağlamayı amaçlayan uygulamalar hayata geçirilmiştir. Yeni kamu yönetiminin temel amaçlarından birisi olan kamu yönetimindeki aşırı bürokratikleşmenin oluşturduğu verimsizlik kaynaklı sorunlara özel sektör yönetim teknikleri aracılığıyla çözüm aranmıştır.

Vatandaş odaklı bir felsefeyle kamu hizmetlerinin mümkün olduğunca halkın taleplerine göre yürütülebilmesi için merkeziyetçi politikalar terk edilmiştir. Yerel ve bölgesel yönetimlere yetki ve kaynak aktarımı yoluna gidilmiştir. Benimsenen sosyal politikalar refah devletinin neden olduğu aşırı kamu harcamalarının ve sosyal yardımların önüne geçmeyi amaçlayan yeni liberal bakış açısıyla paralellik arz etmektedir. Buna göre; sosyal hizmetlerden sadece gelir düzeyi yetersiz ve sosyal bir güvenceye sahip olmayan kesimlerin yararlanabilmesi, çalışma çağındaki aktif nüfusun ise mümkün olabildiğince işgücü piyasasına katılımlarının teşvik edilmesi amaçlanmıştır.

Gerçekleştirilen tüm reformlarda yeni kamu yönetiminin kamu kaynaklarının ekonomik rasyonalite ilkelerine göre kullanılması gerektiği düşüncesinden yola çıkılmıştır. Kamu hizmetlerinin ekonomiklik ve etkinlik odaklı bir biçimde niteliğinin güçlendirilmesine çalışılmıştır. Üçüncü yol böylece politik eksenindeki konumunu sağ perspektife daha yakın liberal açılımlarla yeniden anlamlandırmış ve tanımlama yoluna gitmiştir.

Kaynakça

Al, Hamza (2008), Yeni Kamu Yönetimi: Ülke Deneyimleri, Değişim Yayınları, İstanbul.

- Broadbent, Jane and Richard Laughlin (2002), "Public Service Professional and the New Public Management: Control of the Professions in the Public Services", Kate McLaughlin, Stephen P. Osborne and Ewan Ferlie (eds.), *New Public Management: Current Trends and Future Prospects*, Routledge, London, 95-109.
- Balseven, Hale (2009), "İngiltere'de Refah Reformlarının Ekonomi Politikası", *Akdeniz Üniversitesi İİBF Dergisi*, 9 (18), 1-29.
- Blair, Tony and Gerhard Schroeder (1999), *Europe: The Third Way/Die Neue Mitte*.
- Christensen, Tom and Peter Laegreid (2001), "New Public Management: The Effects of Contractualism and Devolution on Political Control", *Public Management Review*, Vol.3 Issue.1, 73-94.
- Christensen, Tom and Peter Laegreid (2007), "Introduction-Theoretical Approach and Research Questions", Tom Christensen and P. Laegreid (eds.), *Transcending New Public Management: The Transformation of Public Sector Reforms*, Ashgate Publication, London, 1-16.
- Demircan, Çiğdem (2010), "Üçüncü Yol ve Yolun Sonu", *Memleket, Siyaset ve Yönetim*, Cilt:5, Sayı:12, 201-228.
- Driver, Stephen and Martell Luke (1998), *New Labour: Politics after Thatcherism*, Polity Press, UK-USA.
- Erdoğan, Seyhan (2004), "Sosyal Politikada Avrupalı Bir Kavram: Sosyal Dışlanma", *Çalışma Ortamı Dergisi*, Sayı: 75, 15-18.
- Eren, Veysel (2002), *Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı: Büyükşehir İl ve Belediyeleri Üzerinde Bir Araştırma*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ferlie, Ewan and Louse Fitzgerald (2002), "The Sustainability of the New Public Management in the UK", Kate McLaughlin, Stephen P. Osborne and Ewan Ferlie (eds.), *New Public Management: Current Trends and Future Prospects*, Routledge, London, 341-354.
- Flynn, Norman (1990), *Public Sector Management*, Hemel Hempstead, Prentice Hall Harvester, Wheatsheaf.
- Frederickson, George (1996), "Comparing the Reinventing Government Movement with the New Public Administration", *Public Administration Review*, Vol. 56, No.3, 263-270.
- Falconer, Peter (1997), "Public Administration and New Public Management: Lessons from UK Experience", <http://www.vus.uni.lj.si/Anglescina/FALPOR.97>, (8.07.2014).
- Fenwick, John and Janice Mcmillan (2012), "Public Participation and Public Service Modernization: Learning from New Labour?", *International Journal of Public Administration*, 35, 367-378.
- Giddens, Anthony (2000), *Üçüncü Yol: Sosyal Demokrasinin Yeniden Dirilişi*, (Çev. Mehmet Özay), Birey Yayıncılık, İstanbul.

- Giddens, Anthony (2001), Üçüncü Yol ve Eleştirileri, Tartışmaya Önemli Bir Katkı: Tony Blair, (Çev. Nihat Şad) , Phoenix Yayınevi, İstanbul.
- Giddens, Anthony (2002), Sağ ve Solun Ötesinde: Radikal Politikaların Geleceği, (Çev. Müge Sözen, Sabir Yücesoy), Metis Yayınları, İstanbul.
- Glennerster, Howard (2001), "Social Policy", Anthony Seldon (edt.), The Blair Effect: 1997-2001, Little, Brown and Company, London, 383-405.
- Heffernan, Richard (2000), New Labour and Thatcherism: Political Change in Britain, Palgrave, New York.
- Heffernan, Richard (2011), "Labour's New Labour Legacy: Politics after Blair and Brown", *Political Studies Review*, Vol.9, 163-177.
- Hesmondhalgh, David and et al (2015), "Were New Labour's Cultural Policies Neo-Liberal?" *International Journal of Cultural Policy*, Vol.21, No.1, 97-114.
- Horton, Sylvia and David Farnham (1999), "The Politics of Public Sector Change, Sylvia Horton and David Farnham (eds.), Public Management in Britain, Macmillan Press, London, 3-25.
- Hood, Christopher (1991), "A Public Management for all Seasons?", *Public Administration*, Vol.69, I.1, 3-19.
- Hale, Sarah, Will Leggett and Luke Martell (2004), The Third Way on Beyond: Criticisms, Futures and Alternatives, Manchester University Press, Manchester.
- Hammerschmid, G. and R. E. Meyer (2005), "New Public Management in Austria: Local Variation on a Global Theme?", *Public Administration*, 83 (3), 709-733.
- Hills, John and Jane Waldfogel (2004), "A Third Way in Welfare Reform?: Evidence from the United Kingdom", *Journal of Policy Analysis and Management*, Vol.23, I.4, 765-788.
- Hay, Colin (1999), The Political Economy of New Labour: Labouring under False Pretences?, Manchester University Press, Manchester.
- Karaman, Zerrin Toprak (1997), "Türk Yerel Yönetimlerinin İşlevselliği ve 1997 Mahalli İdareler Reformu", *Türk İdare Dergisi*, Sayı: 417, 45-60.
- Karasu, Koray (2013), "İngiltere'de Kamu Yönetimi", (Haz. Koray Karasu), Kamu Yönetimi Ülke İncelemeleri, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş Üçüncü Baskı, İmge Kitabevi, Ankara, 145-293.
- Klijn, Hans Eric, Jurian Edelenbasan and Michael Hughes (2007), "Public-Private Partnerships: A Two-Headed Reform, A Comparison of PPP in England and the Netherlands", Christopher Pollitt, Sandra Van Thiel and Vincent Hamburg, (eds.) New Public Management in Europe: Adaptation and Alternatives, Palgrave Macmillan, London, 71-90.

- Keman, Hans (2010), "Third Ways and Social Democracy: The Right Way to Go?", *British Journal Politics Science*, 41, 671-680.
- Lapsley, Irvine (1999), "Accounting and the New Public Management: Instruments of Substantive Efficiency or a Rationalising Modernity?", *Financial Accountability and Management*, 15 (3-4), 201-207.
- Mathiasen, David (1999), "The New Public Management and its Critics", *International Public Management Journal*, 2 (1), 90-111.
- Mullender, Richard (2000), "Theorizing the Third Way: Qualified Consequentialism, the Proportionality Principle and the New Social Democracy", *Journal of Law and Society*, Vol.27, N.4, 493-516.
- Martin, Steve (2002), "Best Value: New Public Management or Direction?", Kate McLaughlin, Stephen P. Osborne and Ewan Ferlie (eds.) *New Public Management: Current Trends and Future Prospects*, Routledge, London, 129-141.
- Manning, Nick and Neil Parrison (2004), *International Public Administration Reform: Implications for the Russian Federation*, The World Bank, Washington.
- Office of Public Service Reform -OPSR- (2002), *Reforming Our Public Services: Principles into Practice*, London: Author.
- Osborne, P. Stephen and Kate McLaughlin (2002), "The Public Management in Context", Kate McLaughlin, Stephen P. Osborne and Ewan Ferlie (eds.), *New Public Management: Current Trends and Future Prospects*, Routledge, London, 7-15.
- Özen, Sibel (2008), *Birleşik Krallıkta Kamu Yönetimi Reformları (1979-2008), Kamu İdarelerinde Stratejik Yönetim Projesi Raporu*, Ankara.
- Palley, Thomas (2008), "Keynesçilikten Neoliberalizme: İktisat Biliminde Paradigma Kayması", *Neoliberalizm: Muhalif Bir Seçki*, (Çev. Şeyda Başlı-Tuncel Öncel), Yordam Kitap, İstanbul, 42-58.
- Rhodes, Rod (2001), "The Civil Service", Anthony Seldon (edt.), *The Blair Effect: 1997-2001*, Little, Brown and Company, London, 97-117.
- Romano, Flavio (2005), *Clinton and Blair: The Political Economy of the Third Way*, Routledge, London.
- Smithers, Alan (2001), "Education Policy", Anthony Seldon (edt.) *The Blair Effect: 1997-2001*, Little, Brown and Company, London, 405-429.
- Simonet, david (2011), "The New Public Management Theory and the Reform of European Health Care Systems: An International Comparative Perspective", *International Journal of Public Administration*, 34: 815-826.
- Travers, Tony (2001), "Local Government", Anthony Seldon (edt.), *The Blair Effect: 1997-2001*, Little, Brown and Company, London, 109-129.
- Wilson, Gary (2000), "Business, State and Community: Responsible Risk Takers, New Labour and Governance of Corporate Business", *Journal of Law and Society*, Vol.27, N.1, 151-177.